

REIS- EN EXCURSIEBELEID SGL 2017-2018

1. Aanleiding

De SGL heeft een protocol meerdaagse reizen en excursies. Daarin zijn afspraken vastgelegd maar is onvoldoende duidelijk welke onderwijskundige keuzes aan de praktijk ten grondslag liggen. Zeker omdat met de organisatie van reizen en excursies veel tijd en geld gemoeid is, willen we beter verantwoorden waarom we deze reizen en excursies belangrijk vinden. Ook definiëren we hieronder opnieuw de werkwijze en voorwaarden voor ons reis- en excursiebeleid.

Daarnaast hebben we zorg over de toekomst. Is het nog verantwoord om in het huidige tijdsgewricht naar het buitenland te reizen met groepen leerlingen voor wie wij daarmee verantwoordelijkheid nemen? Kunnen wij wel voldoende ieders veiligheid waarborgen? Ook zien we steeds vaker dat de reizen voor ouders te duur zijn. We willen daarom graag het gesprek hierover breed voeren met alle betrokken geledingen: ouders, docenten en leerlingen zodat ieder zich kan vinden in dit beleid.

2. Uitgangspunten reis- en excursiebeleid

Door de jaren heen hebben steeds meer afdelingen en vakgroepen leerlingen mee de school uit genomen om te leren. Daarvoor zijn verschillende redenen geweest, van sociaal-emotionele aard (kennismaking, afscheid) en van didactische aard. Daarbij liepen de praktijk en de traditie vaak vóór de argumentatie uit.

Om enige lijn, samenhang en deugdelijke verantwoording te krijgen is het beter om vooraf de uitgangspunten helder te hebben van welke onderwijskundige doelen we beogen met deze buitenschoolse activiteiten. Dat is nodig om die activiteiten optimaal te borgen maar ook om de kosten te verantwoorden die eraan verbonden zijn voor ouders.

Er zijn uiteenlopende onderwijskundige doelen om voor leerlingen reizen en excursies te organiseren. De belangrijkste doelen op de SGL zijn:

- A. gezamenlijke buitenschoolse activiteiten bevorderen de cohesie in een klas
- B. leerlingen leren veel van levensechte situaties want kennis beklijft beter wanneer deze gekoppeld wordt aan beleving en waarneming op locatie
- C. de ervaringen en leefwereld van leerlingen worden verbreed doordat zij kennis van en ervaring met andere culturen opdoen
- D. leerlingen komen in aanraking met verschillende beroepenwerelden
- E. het bewustzijn en de kennis van de eigen cultuur worden verdiept
- F. leerlingen vergroten hun historisch besef
- G. leerlingen worden meer betrokken bij hun eigen maatschappelijke situatie
- H. reizen en excursies dragen bij aan de persoonlijke en sociale ontwikkeling van de leerlingen.

Hieronder brengen we de huidige activiteiten in kaart door ze te koppelen aan bovenstaande onderwijskundige doelen.

3. Activiteiten en bijbehorende doelen

A. Gezamenlijke buitenschoolse activiteiten bevorderen de cohesie in een klas:

In de eerste weken van het schooljaar gaan alle eerste klas-leerlingen per klas een dag de school uit voor een intensief kennismakingsprogramma. Ook bij de start van de bovenbouw vindt er een kennismakingsactiviteit plaats.

B. Leerlingen leren veel van levensechte situaties want kennis beklijft beter wanneer deze gekoppeld wordt aan beleving en waarneming op locatie:

De aardrijkskunde-excursies in de bovenbouw bestrijken stof uit het eindexamen en door de excursies wordt de leerstof uit het boek geïllustreerd in het landschap. Hierdoor gaat het vak meer leven en beklijft de stof beter. Van iedere excursie wordt een verslag gemaakt of de excursie is een opmaat voor een praktische opdracht.

In klas 2 gaan alle leerlingen een dag op excursie naar Amsterdam. Tijdens deze dag bezoeken alle leerlingen een natuurwetenschappelijk museum, bijv. Micropia (in Artis) of Nemo. De leerlingen komen in het museum in aanraking met diverse gebieden van de natuurwetenschap. De leerlingen verdiepen zich op een bepaald gebied afhankelijk van hun niveau. Dit doen zij door middel van het maken van een opdracht over dit onderwerp.

In klas 4 havo wordt voor de leerlingen met het vak Biologie een projectdag over ecologie georganiseerd. Aan de hand van veldonderzoek op het landgoed Roggebotstaete verzamelen leerlingen allerlei informatie over het ecologisch systeem daar. Al doende leren ze hierbij veel over natuur en milieu.

C. De ervaringen en leefwereld van leerlingen worden verbreed doordat zij kennis van en ervaring met andere talen en culturen opdoen:

In het derde leerjaar bezoeken leerlingen met het vak Duits een Duitse stad zodat zij kennismaken met Duitsland en zijn cultuur. Duitsland en Nederland zijn heel belangrijk voor elkaar, met name op economisch en toeristisch gebied, vandaar dat het zinvol is om leerlingen in aanraking te brengen met het land via opdrachten ter plaatse. Ook zullen ze bij deze opdrachten hun Duitse spreekvaardigheid kunnen testen, onder andere door het houden van interviews. Als voorbereiding op deze reis, maken de leerlingen ook nog een uitgebreide reisbrochure (in het Duits) over de te bezoeken plaats, zodat ze niet onvoorbereid op pad gaan.

Alle leerlingen kunnen in het vierde leerjaar van hun SGL-loopbaan deelnemen aan een meerdaagse buitenlandreis naar o.a. Londen. De buitenlandreizen bieden een unieke kans om te leren buiten het schoolgebouw. Door zelf rond te lopen in een buitenlandse stad verbreden we de horizon van onze leerlingen en geven we ze de gelegenheid om zich te verdiepen in de taal, geschiedenis en cultuur van een ander land. Het vergelijken met de eigen cultuur en omgeving werkt verrijkend en stimuleert leerlingen uit te blinken in de kennismaking met het buitenland. Kortom, levensecht en contextrijk leren liggen volop besloten in dit aanbod. De reis naar Londen vindt vóór de herfstvakantie plaats. Ze biedt de mogelijkheid om spreekvaardigheid en kennis van het land en zijn cultuur te vergroten. Leerlingen verblijven daarom in Londen in gastgezinnen waar Engels wordt gesproken. Tevens bezoeken leerlingen bezienswaardigheden, historische locaties, musea en voorstellingen.

D. Leerlingen komen in aanraking met verschillende beroepenwerelden:

Bij de excursies van technasium leerlingen maken zij kennis met het beroep van de opdrachtgever of met het beroep dat doorgaans bezig is met het soort opdrachten dat de leerlingen gaan doen.

E. Het bewustzijn en de kennis van de eigen cultuur worden verdiept:

Leerlingen uit 4 TL met Kunstvakken en uit 4 HAVO en 4 VWO met het CM-profiel bezoeken de belangrijkste Amsterdamse musea op het gebied van historische en moderne kunst. Het Stedelijk Museum heeft een wereldberoemde collectie moderne kunst. Daarnaast bieden de tijdelijke exposities een verdieping in vooral hedendaagse kunst. De leerlingen krijgen de periode van de 20^e eeuw als hoofdbestanddeel binnen het vak Kunst Algemeen, het eindexamen gaat voor het grootste deel over deze periode. Ook binnen het vak Kunst Beeldend is de 20^e eeuw een belangrijke referentie. Daarnaast biedt het Rijksmuseum een rijk geschakeerd overzicht van de Nederlandse en westerse kunstgeschiedenis. Het bezoek aan deze musea legt een geschikte basis: tijdens de weg naar het examen kan doorlopend hiernaar verwezen worden, niet alleen bij Kunst maar ook bij het verplichte profielvak geschiedenis en bij de talen.

F. Leerlingen vergroten hun historisch besef:

Alle leerlingen van leerjaar één gaan een dag naar een historische stad op excursie. Aan het eind van het eerste jaar wordt bij het vak geschiedenis het tijdvak 'Steden en staten' behandeld. Dit tijdvak gaat in op het tweede deel van de Middeleeuwen, van 500 tot 1500, waarin de belangrijkste middeleeuwse handelssteden ontstaan. De leerlingen maken kennis met het ontstaan van en het leven in zo'n historische stad.

In klas 2 bezoeken alle leerlingen een historisch of cultuurhistorisch museum in Amsterdam. Per niveau is dit een ander museum. Ook hier verdiepen de leerlingen zich in een onderwerp door middel van een opdracht hierover.

Leerlingen van klas 3 havo en vwo bezoeken het Verzetsmuseum in Amsterdam. Een belangrijk onderdeel van de lesstof voor het vak geschiedenis in klas 3 is de Tweede Wereldoorlog. De excursie sluit nauw aan bij de in de klas behandelde lesstof. De leerlingen bereiden een onderdeel voor, verkennen de Amsterdamse Jodenbuurt, vertellen hun klasgenoten over een (Joodse) historische plek en bezoeken het Verzetsmuseum, waar ze door deskundige gidsen worden begeleid. Ook de Hollandse Schouwburg wordt bezocht. Het programma sluit aan bij het hoofdstuk over Nederland tijdens WO II en bij de belevingswereld van derdeklassers. Bovendien vindt de excursie altijd plaats in mei, rond dodenherdenking en Bevrijdingsdag. De presentatie van de leerlingen wordt met een cijfer beoordeeld, dat meetelt voor het rapport.

In 5 vwo bezoeken de leerlingen in twee dagen Lille en Ieper. De excursie Ieper is een bezoek aan de slagvelden van de Eerste Wereldoorlog. Het is niet alleen voor de leerlingen uit het CM en EM profiel interessant, maar ook voor de leerlingen uit het NG en NT profiel aangezien wij er een project samen met Engels en Scheikunde van maken. De vakken Engels en Geschiedenis zijn een samenwerking aangegaan in een 'veldpost' project. Hier wordt Britse veldpost uit de Eerste Wereldoorlog onderzocht, waarna de leerlingen met de excursie daadwerkelijk de betreffende slagvelden zullen bezoeken. Het mooie van het project is dat wij niet eenzijdig naar uitsluitend Britse kant kijken, maar ook de Duitse zijde doordat een Duitse begraafplaats wordt bezocht waar in 1915 de eerste gifgasaanval plaatsvond. Tevens bezoeken wij Tyne Cote, waar de slag op Passchendaele heeft plaatsgevonden, de John McCrae-site, waar het bekende gedicht 'Poppy's in Flanders Fields' werd geschreven, de Yorkshire Trench & Dug-out en uiteindelijk natuurlijk de Menenpoort in Ieper. De excursie

wordt uiteindelijk besloten met een bezoek aan het In Flanders Fields museum waar de leerlingen de workshop 'met kerstmis thuis' zullen volgen. Tijdens deze workshop zullen de leerlingen aan de hand van documenten, authentieke voorwerpen en getuigenissen krijgen een duidelijk beeld krijgen van waar het in oorlog echt om gaat, toen en nu... Ze zullen zien, voelen en ruiken wat in het museum slechts in de vitrines blijft liggen.

G. Leerlingen worden meer betrokken bij hun eigen maatschappelijke situatie:

Leerlingen uit klas 3 vmbo en uit 4 havo en vwo bezoeken de Tweede Kamer. In het vak maatschappijleer is een verplicht onderdeel over politieke besluitvorming opgenomen. In dit kader bezoeken de leerlingen het Binnenhof. Dit bezoek wordt georganiseerd door Prodemos (www.prodemos.nl). Een educatief bezoek aan het Binnenhof sluit naadloos aan bij de lessen over politieke besluitvorming. In het programma *Politiek* leren leerlingen hoe onze parlementaire democratie werkt en ervaren zij de landelijke politiek aan den lijve. Een bezoek aan de Tweede Kamer en een wandeling langs gebouwen als het torentje en de Ridderzaal zijn vaste prik. Ook staat een aantal educatieve spellen op het programma. In de prachtige simulatiezaal van de Tweede Kamer kunnen leerlingen een debat naspelen of een quiz doen. Ook zien de leerlingen op welke manier zij zelf invloed op de politiek kunnen uitoefenen. En in de StemWijzerwinkel kunnen zij een stemadvies op maat bij elkaar shoppen. Indien mogelijk gaan de leerlingen in gesprek met een Tweede Kamerlid en bezoeken zij de Eerste Kamer.

Leerjaar	Activiteit	Doelen
1	Kennismakingsdag Excursie Geschiedenis	A B, E, F
2	Excursie Geschiedenis en Binask Excursie Aardrijkskunde en Biologie Kamp	B, E, F A
3	Kennismakingsactiviteit (vmbo) Excursie Verzetsmuseum Amsterdam (HV) Excursie Duitsland (THV) Excursie Den Haag (vmbo)	A E, F, G C, E, F B, G
4	Kennismakingsactiviteit (HV) Reis naar buitenlandse stad Excursie Den Haag (HV) Excursie Amsterdamse kunstmusea (THV) Excursie ecologie Dronten (H) Excursie Aardrijkskunde (TH) en Biologie (V)	A B, C, F en H B, G B, E B, D B, D
5	Excursie Ieper en Lille (VWO) Excursie Aardrijkskunde (HV)	B, C, F, H B, D
6	Excursie Aardrijkskunde (V)	B, D
alle	Excursies technasium	D

4. Voorwaarden

1. Excursies en reizen kunnen officieel niet verplicht worden gesteld maar leerlingen worden optimaal gemotiveerd mee te gaan. Thuisblijvers volgen lessen of vervangend programma tijdens de reis of excursie.
2. De reiskosten voor docenten, evt. overnachtingkosten, vervoerskosten ter plekke, bijkomende excursies, evt. inentingen en visa worden omgeslagen in het bedrag van de leerlingen. Immers, docenten begeleiden de leerlingen op meerdaagse reizen, excursies en kampen. Dit betekent een aanzienlijke verantwoordelijkheid m.b.t. het programma, organisatie, veiligheid, sfeer, groepsproces enz. De tijdsinvestering is groter dan van een reguliere werkdag. Van docenten mag daarom niet worden verwacht dat zij bijdragen in de kosten voor een activiteit die ten gunste is van leerlingen, anders dan de kosten die onder alledaagse omstandigheden gemaakt zouden worden.
3. Excursies en reizen zijn budgettair neutraal.
4. De begeleiding is – afhankelijk van de ‘moeilijkheidsgraad’ van de leerlingen - 1 docent op 12 -16 leerlingen behalve als de ontvangende partij andere eisen stelt.
5. Deelname aan een kamp, meerdaagse reis of excursie wordt voor docenten in principe niet verrekend in de vrije taakruimte. Voor de organisatie kunnen uren worden gerekend die in samenspraak met de betreffende afdelingsleider worden vastgesteld. Deze uren mogen niet tot lesvermindering leiden.
6. Er vindt in principe geen compensatie van vrije dagdelen plaats.

5. Werkwijze

1. Voor alle excursies, kampen en reizen is een verantwoordelijke reisorganisator.
2. De reisorganisator zorgt in samenspraak met de betreffende afdelingsleider voor vermelding van het kamp of de reis in de jaaragenda en in het activiteitenoverzicht van het betreffende schooljaar.
3. De reisorganisator van een kamp of een meerdaagse reis levert aan het eind van het voorafgaande schooljaar een activiteitenplan en een begroting in bij de afdelingsleider van de afdeling waar de activiteit plaatsvindt.
4. De afdelingsleider accordeert het activiteitenplan en de begroting voordat deze naar de financiële administratie verstuurd worden om opgenomen te worden in het activiteitenoverzicht waarin de financiële verplichtingen van ouders worden vermeld.
5. Ouders krijgen vóór de activiteit een factuur met een aanbetalingsverzoek van de financiële administratie. Daarin wordt gewezen op de mogelijkheid van gespreide betaling.
6. De aanbetaling geldt als definitieve opgave.
7. De financiële administratie informeert de reisorganisator voor welke leerlingen is aanbetaald zodat bekend is welke leerlingen definitief zijn opgegeven en de reisorganisator definitieve boekingen kan doen.
8. De reisorganisator voorziet de afdelingsleider van een overzicht van deelnemende leerlingen.
9. De reisorganisator zorgt dat ouders en leerlingen bijtijds geïnformeerd zijn over het programma.
10. De reisorganisator draagt op basis van de opgegeven aantallen zorg voor de definitieve boekingen.
11. De financiële administratie draagt zorg voor de verdere financiële afhandeling met de ouders.
12. De financiële administratie meldt voor vertrek eventuele wijzigingen op de deelnemerslijst aan de reisorganisator.
13. Na afloop van de reis levert de reisorganisator een overzicht van gedane uitgaven aan bij de financiële administratie, incl. bewijsstukken (bonnen e.d.).
14. De school behoudt zich het recht voor om leerlingen uit te sluiten van deelname aan een reis of excursie.

NB. Bij annulering van een reis gelden speciale voorwaarden, die afhankelijk zijn van het tijdstip van annulering¹.

---

¹ **Verhaal onkosten (Leidraad activiteitenbeleid)**

Indien de ouder(s)/verzorger(s) van een opgegeven leerling wel betaald hebben, maar de leerling gaat om niet-gewichtige redenen toch niet mee, dan worden de reeds gemaakte kosten niet terugbetaald. Hierbij moet gedacht worden aan een bus- of verblijfsplaats die reeds gereserveerd is. Enige uitzondering hierop is als een medische verklaring kan worden overlegd, waaruit blijkt dat de leerling – medisch gezien – niet in staat is om aan de activiteit deel te nemen. Ook kan de schoolleiding een uitzondering maken bij zeer uitzonderlijke omstandigheden.